

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Факультет економічних наук

Кафедра управління земельними ресурсами

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор
Ищенко Н.М.

«21» вересня 2021 року

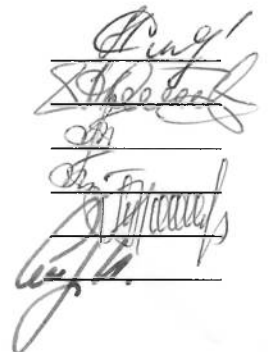
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КОРПОРАТИВНА СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІЛЬНІСТЬ

Спеціальність: 193 «Геодезія та землеустрій»

Розробник програми
Завідувач кафедри розробника
В.о. завідувача кафедри спеціальності
Гарант освітньої програми
В.о. декана факультету
Начальник НМВ

Дранус Л.С.
Стоян О.Ю.
Смирнова С.М.
Смирнова С.М.
Белінська С.М.
Шкірчак С.І.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показника	Характеристика дисципліни	
Найменування дисципліни	Корпоративна соціальна відповідальність	
Галузь знань	19 «Архітектура та будівництво»	
Спеціальність	193 «Геодезія та землеустрій»	
Спеціалізація (якщо є)		
Освітня програма	Освітньо-професійна програма «Геодезія та землеустрій»	
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)	
Статус дисципліни	Вибіркова	
Курс навчання	3	
Навчальний рік	2021-2022 н.р.	
Номер(и) семестрів (триместрів):	Денна форма	Заочна форма
	6	
Загальна кількість кредитів ЄКТС/годин	3,5 кредитів / 105 годин	
Структура курсу: – лекції – семінарські заняття (практичні, лабораторні, півгрупові) – годин самостійної роботи студентів	Денна форма	Заочна форма
	18	
	18	
	69	
Відсоток аудиторного навантаження	34	
Мова викладання	українська	
Форма проміжного контролю (якщо є)		
Форма підсумкового контролю	залік	

2. Мета, завдання та результати вивчення дисципліни

Мета викладання дисципліни «Корпоративна соціальна відповідальність» є формування у майбутніх фахівців базових знань з теорії та практики корпоративної соціальної відповідальності і набуття ними відповідних професійних компетенцій, що забезпечують формування соціально-відповідальної поведінки.

Завдання:

- розглянути методичні та практичні питання концепції корпоративної соціальної відповідальності;
- виробити елементарні навички етичної експертизи, продемонструвати способи реалізації моральних цінностей в економічній практиці;
- розвинути у студентів навички соціально-етичного осмислення сучасного бізнесу і менеджменту.

Передумови вивчення дисципліни: філософія та суспільствознавство, економіка землеустрою.

Очікувані результати навчання: демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень; виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень; демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та між культурності; вміти працювати в команді, мати навички міжособистісної взаємодії, які дозволяють досягати професійних цілей; знати вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної і правової держави; демонструвати здатність діяти соціально відповідально на основі етичних, культурних, наукових цінностей і досягнень суспільства.

В результаті вивчення дисципліни студент

має знати:

- концептуальні основи розвитку КСВ;
- місце КСВ в системі управління організацією;
- особливості соціальної відповідальності різних суб'єктів суспільного розвитку;
- принципи чесної конкуренції, етичної поведінки компаній щодо партнерів та соціально-відповідального маркетингу;
- екологічні аспекти КСВ, стандарти екологічного менеджменту (ISO 14001, 14000);
- зміст, структуру і вимоги міжнародних стандартів звітності, особливості соціальної звітності в Україні.

має вміти:

- ідентифікувати, аналізувати і ранжувати очікування заінтересованих сторін організації з позицій концепції КСВ;
- спираючись на стандарти МОП, Європейського Союзу і національного законодавства забезпечувати дотримання принципів Глобального договору у сфері праці;
- узагальнювати матеріали аналізу для формування пропозицій щодо удосконалення програм КСВ;
- застосовувати основні принципи прийняття етичних управлінських рішень;
- збирати й оцінювати інформацію з КСВ для прийняття рішень і формування пропозицій до програм розвитку організації;
- розробляти етичні кодекси організацій, фахівців різних професій;
- на основі інформаційної політики організації поширювати інформацію про КСВ;
- аналізувати соціальну звітність організації і готувати необхідну інформацію для її формування;
- за допомогою сучасного методичного інструментарію розробляти систему моніторингу ефективності діяльності організації у сфері КСВ та оцінювати

результативність програм КСВ;

- розробляти та впроваджувати процедури здійснення соціального аудиту;
- аналізувати нефінансові ризики, пов'язані з діяльністю організації та розробляти заходи із запобігання або зниження.

Компетентності та програмні результати навчання

загальні компетентності:

- ЗК 01 Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями
- ЗК 02 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
- ЗК 03 Здатність планувати та управляти часом
- ЗК 06 Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології
- ЗК 08 Здатність працювати в команді.
- ЗК 09 Здатність до міжособистісної взаємодії
- ЗК 11 Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем

програмні результати навчання:

- РН 2 Організувати і керувати професійним розвитком осіб і груп
- РН 3 Донести до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення, власний досвід та аргументацію

3. Програма навчальної дисципліни

Денна форма:

	Теми	Лекції	Практичні (семінарські, лабораторні, півгрупові)	Самостійна робота
1	Концептуальні основи розвитку корпоративної соціальної відповідальності.	2	2	8
2	Корпоративна соціальна відповідальність в системі управління організацією.	2	2	8
3	Формування відносин з працівниками на засадах корпоративної соціальної відповідальності.	2	2	8
4	Стратегія соціально відповідальної поведінки в ринковому середовищі.	2	2	8
5	Соціально відповідальні відносини бізнесу з територіальними громадами.	2	2	8
6	Екологічні аспекти корпоративної соціальної відповідальності.	2	2	8
7	Інформаційна політика і соціальна звітність.	2	2	7
8	Соціальна відповідальність різних суб'єктів суспільного розвитку.	2	2	7
9	Оцінка результативності корпоративної соціальної відповідальності.	2	2	7
	Всього за курсом	18	18	69

4. Зміст навчальної дисципліни

4.1. План лекцій

№	Тема заняття / план
1	Тема 1. Концептуальні основи розвитку корпоративної соціальної відповідальності. 1. Історія розвитку корпоративної соціальної відповідальності. 2. Суть та значення корпоративної соціальної відповідальності. 3. Сфери прояву корпоративної соціальної відповідальності. 4. Переваги корпоративної соціальної відповідальності. 5. Регіональні розбіжності та підходи до концепції корпоративної соціальної відповідальності. 6. Суть міжнародних ініціатив та критеріїв ефективності корпоративної соціальної відповідальності.
2	Тема 2. Корпоративна соціальна відповідальність в системі управління організацією. 1. Модель КСВ. 2. Організація діяльності з КСВ на підприємствах. 3. Етичні Кодекси. 4. Права і обов'язки менеджера з КСВ. 5. Гендерна рівність
3	Тема 3. Формування відносин з працівниками на засадах корпоративної соціальної відповідальності. 1. Права людини, рівні можливості і трудові практики як предмет КСВ. Міжнародні стандарти соціальної політики у сфері праці. 2. Законодавство України у сфері праці. 3. Концепція гідної праці в сучасних системах регулювання соціально – трудових відносин. 4. Соціальних діалог і КСВ. 5. Етичні питання приватного життя (життя компанії), гендерна рівність
4	Тема 4. Стратегія соціально відповідальної поведінки в ринковому середовищі. 1. Формування КСВ у відносинах з споживачами. Міжнародні ініціативи та законодавство України у сфері захисту прав споживачів. 2. Соціально – відповідальний маркетинг 3. Формування складової КСВ у відносинах з конкурентами 4. Етичні питання відносин організації з акціонерами, постачальниками, дилерами
5	Тема 5. Соціально відповідальні відносини бізнесу з територіальними громадами. 1. Відповідальність компаній перед населенням. 2. Етичні питання взаємовідносин організацій з місцевою владою та громадою. 3. Етичні питання взаємовідносин компаній з трудовими спілками. 4. Особливості КСВ в малому та середньому бізнесі.
6	Тема 6. Екологічні аспекти корпоративної соціальної відповідальності. 1. Суть та значення відповідального ставлення організації до довкілля. 2. Превентивний підхід організації до вирішення екологічних проблем. 3. Міжнародні документи щодо захисту навколишнього середовища. 4. Законодавство України про охорону навколишнього середовища.
7	Тема 7. Інформаційна політика і соціальна звітність. 1. Корпоративні соціальні звіти: сутність, завдання, структура. 2. Міжнародні стандарти звітності. 3. Особливості офіційної звітності підприємств України.
8	Тема 8 Соціальна відповідальність різних суб'єктів суспільного розвитку.

	<p>1. Формування КСВ у відносинах з державними органами.</p> <p>2. Культура споживання та її вплив на розвиток КСВ</p>
9	<p>Тема 9. Оцінка результативності корпоративної соціальної відповідальності.</p> <p>1. Соціальний аудит</p> <p>2. Методи оцінювання ділової репутації соціально відповідальної компанії</p> <p>3. Методи і процедури оцінювання ефективності програм КСВ</p>

4.2. План практичних (семінарських, лабораторних, півгрупових) занять

№	Тема заняття / план
1	<p>Тема 1. Концептуальні основи розвитку корпоративної соціальної відповідальності.</p> <p>Презентації щодо історії розвитку КСВ</p> <p>Дискусії: суть та значення корпоративної соціальної відповідальності, сфери прояву корпоративної соціальної відповідальності, переваги корпоративної соціальної відповідальності.</p> <p>Кейсові завдання: регіональні розбіжності та підходи до концепції корпоративної соціальної відповідальності.</p>
2	<p>Тема 2. Корпоративна соціальна відповідальність в системі управління організацією.</p> <p>Командна робота: визначення модель КСВ для власного бізнесу, складання етичного Кодексу.</p> <p>Наукові повідомлення</p>
3	<p>Тема 3. Формування відносин з працівниками на засадах корпоративної соціальної відповідальності.</p> <p>Дискусії: права людини і трудові практики як предмет КСВ. Міжнародні стандарти соціальної політики у сфері праці та законодавство України; Концепція гідної праці в сучасних системах регулювання соціально-трудова відносин.</p>
4	<p>Тема 4. Стратегія соціально відповідальної поведінки в ринковому середовищі.</p> <p>Ділова гра: формування КСВ у відносинах з споживачами; формування складової КСВ у відносинах з конкурентами; етичні питання відносин організації з акціонерами, постачальниками, дилерами</p> <p>Командна презентація: Соціально – відповідальний маркетинг. Можливості застосування в сфері землеустрою</p>
5	<p>Тема 5. Соціально відповідальні відносини бізнесу з територіальними громадами.</p> <p>Дискусії: Відповідальність компаній перед населенням. Етичні питання взаємовідносин організацій з місцевою владою та громадою. Етичні питання взаємовідносин компаній з трудовими спілками.</p> <p>Вирішення ситуаційних завдань: Особливості КСВ в малому та середньому бізнесі. Земельні питання та їх вирішення на засадах КСВ</p>
6	<p>Тема 6. Екологічні аспекти корпоративної соціальної відповідальності.</p> <p>Представлення проектів відповідального ставлення організації до довкілля.</p> <p>Представлення проектів відповідального ставлення організації до довкілля.</p>
7	<p>Тема 7. Інформаційна політика і соціальна звітність.</p> <p>Обговорення: Міжнародні стандарти звітності. Особливості офіційної звітності підприємств України. Особливості інформаційної політики для землевпорядників</p> <p>Командна робота: складання соціальних звітів власного бізнесу.</p>
8	<p>Тема 8 Соціальна відповідальність різних суб'єктів суспільного розвитку.</p> <p>Дискусії: Формування КСВ у відносинах з державними органами. Культура споживання та її вплив на розвиток КСВ</p> <p>Вирішення рейсових завдань</p>

9	<p>Тема 9. Оцінка результативності корпоративної соціальної відповідальності.</p> <p>Обговорення: Соціальний аудит. Методи оцінювання ділової репутації соціально відповідальної компанії</p> <p>Представлення наскрізного проекту: КСВ власного бізнесу Представлення наскрізного проекту: КСВ власного бізнесу</p>
---	--

5. Завдання для самостійної роботи

Тематика наукових повідомлень

1. Формування соціально-корпоративної відповідальності підприємств.
2. Соціальна відповідальність бізнесу
3. Формування та розвиток корпоративної культури
4. Соціальна відповідальність корпорацій з точки зору національного менеджменту
5. Відповідальність за порушення трудової дисципліни. Матеріальна відповідальність
6. Переваги та недоліки впровадження корпоративної соціальної відповідальності на рівні підприємства, суспільства, держави.
7. Корпоративна соціальна відповідальність банку перед громадянами
8. Соціальна відповідальність підприємств України
9. Корпоративна культура.
10. Соціальна відповідальність у менеджменті.
11. Соціальна відповідальність і етика поведінки.
12. Соціальний маркетинг.
13. Корпоративна соціальна політика у правовому гендерному полі.
14. Управління етикою і соціальною відповідальністю компанії.
15. Корпоративна етика як спосіб підвищенню соціальних якостей підприємства.
16. Особиста і соціальна відповідальність менеджера.
17. Корпоративна соціальна відповідальність: управлінський аспект.
18. Корпоративна соціальна відповідальність: суспільні очікування.
19. Управління соціальною відповідальністю компаній, здійснюючих бізнес у зарубіжних країнах.
20. Соціальна відповідальність і етика на засадах гендерної рівності.

6. Матеріально-технічне забезпечення освітнього процесу

Методичне забезпечення:

1. Опорний конспект лекцій з курсу
2. Питання для обговорення, пакет тестових завдань, кейсові завдання
3. Матеріали для виконання самостійної роботи
4. Білети до заліку
5. Рекомендована основна і додаткова література

Для більш якісного викладання лекційного матеріалу та зручного проведення семінарських занять аудиторії мають бути забезпечені:

- проекційним мультимедійним обладнанням (проектор, екран, ноутбук/комп'ютер);
- доступом до мережі Internet, точка доступу Wi-Fi; –OS: Windows, Android, iOS; –Browsers: Chrome / Opera / Mozilla Firefox / MS Edge;
- програмне забезпечення: Word, Excel, PowerPoint; Skype, Zoom, Google Meet;
- системою електронного навчання Moodle 3.9

- тренінгова аудиторія (дошка, фліпчарт, комплект канцелярського приладдя для творчості: маркери, олівці, кольорові стікери, ватман, блокнот для фліпчарту тощо)
- 7. Підсумковий контроль**

Перелік питань до заліку

1. Суть та значення корпоративної соціальної відповідальності.
2. Історія розвитку корпоративної соціальної відповідальності.
3. Концепція менеджменту зацікавлених сторін.
4. Моделі корпоративної соціальної відповідальності (американська, європейська, японська тощо).
5. Міжнародні ініціативи як чинник формування і розвитку КСВ (Глобальний договір ООН).
6. Права людини, гендерна рівність і трудові практики як предмет КСВ.
7. Особливості європейської моделі внутрішньої КСВ.
8. Законодавство України у сфері праці як основа КСВ у відносинах з працівниками.
9. Соціальний діалог, гендерні питання і КСВ.
10. Кращі трудові практики та показники внутрішньої КСВ: вітчизняний і зарубіжний досвід.
11. Формування складової корпоративної соціальної відповідальності у відносинах з споживачами.
12. Міжнародні ініціативи та законодавство України у сфері захисту прав споживачів.
13. Етична поведінка компаній щодо контрагентів по бізнесу.
14. Відповідальне управління ланцюгами постачання.
15. Відповідальне ставлення до інвесторів та дотримання принципів корпоративного управління.
16. Історичні аспекти залучення і розвитку громад: від патронату до соціальних інвестицій.
17. Вплив громади на роботу компаній та відповідальність компаній перед населенням.
18. Розвиток партнерств з місцевою владою та громадою.
19. Співпраця бізнес-структур з неурядовими організаціями.
20. Особливості забезпечення КСВ у малому та середньому бізнесі.
21. Суть та значення відповідального ставлення організацій до довкілля.
22. Законодавство України про охорону навколишнього середовища.
23. Програми з контролю забруднення та захисту довкілля, збереження природних ресурсів, дотримання екологічних стандартів тощо.
24. Міжнародний і український досвід впровадження принципів екологічної відповідальності організацій.
25. Соціальна відповідальність ЗМІ: вплив на поведінкові моделі в суспільстві.
26. Етичні кодекси компанії.
27. Місце КСВ у корпоративній інформаційній політиці.
28. Побудова системи комунікацій з КСВ.
29. Корпоративні соціальні звіти: сутність, завдання і структура.
30. Особливості соціальної звітності компаній в Україні.
31. Показники внутрішньої КСВ.
32. Методи та процедури оцінювання ефективності програм КСВ.
33. Соціальний аудит. Збалансована система показників.
34. Методи оцінювання ділової репутації соціально відповідальної компанії.
35. Моніторинг ефективності діяльності організації у сфері соціальної відповідальності.

Форма проведення підсумкового контролю знань. Результатом вивчення дисципліни виступає залік. Умовою допуску до підсумкового контролю знань є позитивні оцінки з поточного контролю знань, Контроль знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою. Максимальну кількість балів, яку може отримати студент протягом семестру становить 70 балів. На заліку максимальна кількість балів - 30 балів.

Заліковий білет складається з трьох теоретичних питань, за кожну правильну відповідь студент отримує 10 балів.

Типовий заліковий білет

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

(повне найменування вищого навчального закладу)

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Галузь знань: 19 «Архітектура та будівництво»

Напрямок підготовки: 193 «Геодезія та землеустрій»

Семестр: 6

Навчальна дисципліна: Корпоративна соціальна відповідальність

ЗАЛІКОВИЙ БІЛЕТ № 0

1. Суть та значення корпоративної соціальної відповідальності.
2. Особливості забезпечення КСВ у малому та середньому бізнесі.
3. Методи оцінювання ділової репутації соціально відповідальної компанії.

Затверджено на засіданні кафедри менеджменту
Протокол №1 від „___” _____ 20__ року

Завідувач кафедри менеджменту _____

(підпис)

Стоян О.Ю. _____

(прізвище та ініціали)

Екзаменатор _____

(підпис)

Дранус Л.С. _____

(прізвище та ініціали)

8. Методи навчання

В навчальному процесі використовуються такі методи навчання: дискусії, групові (круглі столи, метод «Метоплан» (графічна ілюстрація дискусійного питання), проектні (вирішення ситуаційних вправ) та ігрові методи.

Передбачені методи контроль охоплюють:

- усний – під час проведення семінарських занять;
- письмовий – виконання контрольної роботи;
- графічний – під час проведення семінарських занять;
- самоконтролю – обов'язкового етапу розв'язання практичних завдань та складання заліку.

9. Критерії оцінювання та засоби діагностики результатів навчання

№	Вид діяльності (завдання)	Максимальна кількість балів
1	Відповіді на семінарських заняттях (дискусії, обговорення, командні завдання).	45
2	Ділова гра: формування КСВ у відносинах з замовниками землевпорядної документації	10
3	Захист наскрізного проекту КСВ власного бізнесу	10
4	Підготовка наукової доповіді	5
5	Залік	30
	Всього	100

Об'єктом оцінювання навчальних досягнень студентів є знання, уміння та навички, досвід творчої діяльності, емоційно-ціннісного ставлення до навколишньої дійсності.

Критерії поточної оцінки знань студентів.

Усний виступ та виконання письмового завдання, тестування	Критерії оцінки
5	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу.
4	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань.
3	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.
2	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності.
1	Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки.
0	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Наукове повідомлення необхідно структурувати наступним чином:

– вступ – передбачає розкриття актуальності теми, причини обрання цієї теми студентом, визначення цілей та завдань дослідження, а також короткий огляд літератури з зазначеної теми, історію питання.

– основна частина – передбачає послідовне розкриття поставлених у вступі цілей і завдань, розгляд різних точок зору з даного питання, робиться їх систематизація / порівняльний аналіз з подальшими висновками студента щодо даної проблеми (з даного питання);

– висновок – у висновку підводиться загальний підсумок роботи, формулюються висновки результатів індивідуальної навчально-дослідницької діяльності студента відповідно до цілей і завдань, вказаних у вступі, наводиться точка зору автора на дану проблему (з даного питання), намічаються перспективи подальшого дослідження;

Орієнтовний обсяг наукового повідомлення 10-15 аркушів формату А4 друкованого тексту (до 10 хвилин виступу). Кількість опрацьованої літератури - не менше ніж 10-15 джерел (крім підручників).

Критеріями оцінки наукового повідомлення є: новизна тексту, обґрунтованість вибору джерел літератури, відповідність змісту обраній темі, цілям і завданням, поставленим у вступі, ступінь розкриття теми (оцінюється від 0 до 10 балів).

Ділова гра:

За активну участь в командній роботі, володіння теоретичним матеріалом, вміле викладення стратегії поведінки учасники команди, що в повному обсязі виконали поставлені завдання отримують до 10 балів, при виконанні не всіх завдань або недостатній рівень володіння теоретичним матеріалом учасники команди отримують до 8 балів. Якщо команда взагалі не виконала завдання – учасники отримують 0 балів.

Захист наскрізного проекту КСВ власного бізнесу

Команди презентують модель КСВ власного бізнесу з зазначенням всіх складових елементів (Корпоративна соціальна відповідальність в системі управління організацією. Формування відносин з працівниками на засадах корпоративної соціальної відповідальності. Соціально відповідальні відносини бізнесу з територіальними громадами. Екологічні аспекти корпоративної соціальної відповідальності Інформаційна політика і соціальна звітність. Оцінка результативності корпоративної соціальної відповідальності) – максимальна оцінка 10 балів

Критерії оцінювання знань під час заліку

Оцінювання знань студента під час заліку здійснюється за 30-бальною шкалою, прийнятою ЧНУ ім. Петра Могили.

25-30 балів ставиться за умов, якщо студент дав ґрунтовні відповіді на всі питання, запропоновані у заліковому білеті. Відповідь свідчить, що студент вільно володіє всім матеріалом курсу, передбаченим робочою програмою, при тому, він має не розрізненні знання окремих тем курсу, а володіє ним комплексно. Студент уміє аргументувати свою відповідь, навести необхідні докази, приклади; аналізувати запропоновані історичні ситуації, посилаючись на джерела інформації. Студент розуміє значимість отриманих знань для майбутньої професійної діяльності, підтверджуючи це конкретними прикладами. Найвища оцінка ставиться також за вміння наводити протилежні підходи до оцінки тих чи інших історичних феноменів, співставлення різних наукових позицій, уміння вести полеміку з дослідниками. Під час відповіді студент має продемонструвати не репродуктивну, а творчу розумову діяльність.

18-24 балів ставиться за умов, якщо студент викладає відповідь на кожне питання залікового білету логічно, розкриваючи основний зміст. Разом з тим, відповіді не вистачає ґрунтовності, всебічності, деякі важливі нюанси пропущені. При доборі та наведенні фактів та прикладів студент припускається незначних помилок. В той же час, студент не

розуміє актуальності висвітлених питань. У висловлюванні власної думки зустрічаються певні неточності. Висновки не несуть повного та логічного підсумку.

11-17 балів виставляється студенту в разі, якщо він не повністю розкрив питання залікового білету або не відповів на одне з них, що свідчить про відсутність повного комплексного засвоєння матеріалу курсу (знає лише певні теми.. Відсутня ґрунтовність у розгляді питань, порушується логіка викладу питання. Студент не вміє аналізувати матеріал, не розуміє актуальності проблеми для сьогодення. Аргументація відповіді слабка, вибіркова, мають місце суттєві помилки у використанні фактичного матеріалу. Висновки не відбивають суті питання або відсутні.

До 10 балів виставляється студенту в разі, коли кожне з питань залікового білету розкрито поверхово, або не розкриті зовсім. В процесі висвітлення питань допущені значні помилки, студент не знає або плутає фактичний матеріал, не здатний аналізувати основні проблеми, не демонструє творчої розумової діяльності. Власна думка і висновки відсутні.

За залік виставляється «відмінно» (якщо у підсумку за поточний, проміжний та підсумковий контроль студент набирає 90-100 балів., «добре» (якщо у підсумку студент набирає 75-89 балів., «задовільно» (якщо у підсумку студент набирає 60-74 балів., «незадовільно» (якщо у підсумку студент набирає менше 60 балів).

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи., практики)	ПМК, залік, атестація
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
67-74	D		
60-66	E	задовільно	не зараховано
35-59	FX	незадовільно	
1-34	F		

10. Рекомендовані джерела інформації

10.1. Основні:

1. Охріменко О.О., Іванова Т.В. Соціальна відповідальність. – Навч. посіб. – Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут». – 2015.–180с

2. Корпоративна соціальна відповідальність: моделі та управлінська практика[Текст] : підручник / СаприкінаМ. А., ЛяшенкоО., Саєнсує М. А., МіськоГ. А., Зінченко А. Г. ; за наук. ред. д.е.н., проф., засл. діяч науки і техніки України Редькіна О. С. – К. : ТОВ«Фарбованийлист», 2011. – 480 с.

3. Соціальна відповідальність: навч. посіб. / [А.М. Колот, О.А.Грішнова, О.О. Герасименко та ін.]; за заг. ред.. д.е.н., проф.. А.М.Колота. – К.: КНЕУ, 2015. – 519 с.

4. Олійник О.О. Соціальна відповідальність: Навч. посіб. – Рівне : НУВГП, 2017. – 222 с.

5. Курінна І., Малярчук В., Саприкіна М., Супрунюк М., Трегуб О. Прозорість і корпоративна соціальна відповідальність. – К.: Полі-графія «Юстон». 2018 – 47 с.

6. Григор'єва О. В. Навчальний-методичний посібник із дисципліни «Корпоративна соціальна відповідальність» Полтава: ПолтНТУ, 2017. –88с.

7. Петроє О.М. Соціальний діалог як інструмент формування корпоративної політики сучасних підприємств в Україні: [навч. посіб.]/ Ольга Михайлівна Петроє. –К.: Центр учбової літератури, 2008. – 60 с.

8. Екологічний менеджмент. Навч. посіб. / за ред. В.Ф.Семенова, О.Л.Михайлюк. - К.: Знання, 2006.

10.2. Додаткові:

1. Глобальний договір ООН (UN Global Compact, 2000) www.globalcompact.org.ua

2. Загальна декларація прав людини: Прийнята і проголошена резолюцією Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 року // Офіційний вісник України від 15.12.2008 — 2008 р.- №93. -С. 89. -Ст. 3103. http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_015

3. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права // <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>

4. Декларация социального прогресса и развития. Провозглашена резолюцией Генеральной Ассамблеи от 11 декабря 1969 года // <http://www.un.org/russian/document/declarat/socdev.htm>.

5. Міжнародна організація праці: Конвенції та рекомендації, ухвалені міжнародною організацією праці. — Женева: МБП, 1999. — У 2 т. — 2242 с.

6. Конвенція МОП № 87 «Про свободу асоціації та захист права на організацію», 1948 // <http://zakon.rada.gov.ua>

7. Конвенція МОП № 98 «Про право на організацію і на ведення колективних переговорів», 1949 // <http://zakon1.rada.gov.ua>

8. Конвенція МОП № 29 «Про примусову працю»), 1930 // <http://zakon1.rada.gov.ua>

9. Конвенція МОП № 105 «Скасування примусової праці»), 1957 // <http://zakon1.rada.gov.ua>

10. Конвенція МОП № 138 «Про мінімальний вік для прийому на роботу», 1973 // <http://zakon1.rada.gov.ua>

11. Конвенція МОП № 111 «Про дискримінацію (в галузі праці і занять)», 1958 // <http://zakon1.rada.gov.ua>

12. Декларация Международной организации труда основных принципов та прав у світі праці: ухвалена Міжнародною конференцією праці на її вісімдесят шостій сесії (Женева, 18 червня 1998 року) // http://www.ilo.org/public/english/standards/declaration/declaration_ukranian.pdf

13. Трехсторонняя декларация принципов, касающихся многонациональных корпораций и социальной политики (Третье издание). — Женева, Международное бюро труда, 2001 // <http://www.ilo.org/public/english/employment/multi/download/russian.pdf>

14. Європейська соціальна хартія (переглянута)// ВВР.- 2006. — № 43. — Ст.418.

15. Кодекс законів про працю України // <http://www.rada.gov.ua>

16. Закон України «Про екологічний аудит» від 24 червня 2004 року № 1862-IV

17. Закон України «Про благодійництво та благодійні організації» від 19 вересня 1997 р. // <http://www.rada.gov.ua>

18. Закон України «Про захист прав споживачів» // <http://www.rada.gov.ua>

19. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» // <http://www.rada.gov.ua>

20. Мельничук Л.С. Характеристика та сучасний стан соціальної відповідальності бізнесу в Україні / Л.С. Мельничук // Електронне наукове фахове видання «Глобальні та національні проблеми економіки». Випуск № 10., 2016 – режим доступу – <http://www.global-national.in.ua>.

21. Мельничук Л.С. Теоретичні засади та проблеми втілення концепції сталого розвитку підприємств в Україні / Л.С. Мельничук // Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки. – 2016. – Вип. 17(3). – С. 41-43.

22. Мельничук Л.С. Сутність та значення соціальних інвестицій / Л.С. Мельничук // Електронне наукове фахове видання «Глобальні та національні проблеми економіки». Випуск № 11., 2016 – режим доступу – <http://www.global-national.in.ua>.

23. Мельничук Л.С., Взаємодія суб'єктів соціальної відповідальності: держави, суспільства та бізнесу / Л.С. Мельничук О // Наукові праці: Науково-методичний журнал. – Вип. 267. Т. 279. Економіка. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2016. – С 67-72.

24. Advantage, Competitive. "Corporate Social Responsibility." CSR and Socially Responsible Investing Strategies in Transitioning and Emerging Economies 65 (2020).